# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 196. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 24. серпня, 1925. VOL. XXXIII. No. 196. Jersey City, N. J., Monday, August 24. 1925. THREE CENTS


# Загальні приготовання до вуглевого страйку.

**ФІЛАДЕЛФІЯ, 21. серпня. — В сей понеділок починається послідний тиждень перед заповідженим на 1. вересня страйком у промислі твердого вугля, а вуглеві переговори виглядають на зірвані безнадійно.**

**Представники властителів копалень твердого вугля розїхалися домів. Голова майнерської юнії Джан Л. Луис виїхав кудись, лишивши решту майнерських представників. Всі люди, про яких сподівалися, що вони в свій час возьмуться посередничити межи властителями й майнерами, замовкли; сенатор Пепер виїхав до Анґлії, ґубернатор Пенсилвенії Пиншов мовчить, секретар праці Дейвис приїздить з вакацій в Европі аж в четвер; решта федерального уряду не думає кивати пальцем.**

**Тимчасом у Скрентоні відбулися наради властителів копалень твердого вугля, але на них не говорено ні словом про предложеннє нових умов робітникам. Заповіджений страйк викликав уже деякий рух у других промислах; так приміром Пенсилвенійська зелізниця рішила скористати зі страйку та збільшити число робітників у своїх фабриках направи возів і льокомотив у Алтуні, Па.**

**З новоанґлійських стейтів доносять, що ріжні фабрики, вживаючі твердого вугля, починають уже непокоїтися страйком та заздалегідь приготовлятися до нього через замовлення других родів топлива. Ґубернатор стейту Месечузетса вже навіть скликав у тій справі наради ґубернаторів новоанґлійських стейтів.**

## НЮЙОРСЬКИЙ БУДІВЛЯНИЙ СТРАЙК ПОШИРЯЄТЬСЯ НА ШИКАҐО.

**НЮ ЙОРК, 21. серпня. — Юнія цементових робітників зарядила страйк на кількох будівлях у Шикаґо, котрих будівничі не захотіли приняти нових жадань робітничої юнії. Підприємці в Нюарку й Джерзі Сити погодилися з робітниками, і юнія зарядила поворот до праці.**

## ВИКИДАЮТЬ З РОБОТИ ДЕМОНСТРАНТІВ.

**НЮ ЙОРК, 21. серпня. — Кравецькі підприємці викидають з роботи всіх, що брали участь в демонстрації проти викинення комуністів з урядів кравецької юнії та стратили дві години роботи.**

## СТРІЛЯНИНА НА ТЛІ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ.

**ІСТ ЛАС ВЕҐАС, Ню Мексико, 21. серпня. — На Карла Маґі, редактора ґазети Ню Мексико Трибюн, напав в одному місцевому готели бувший окружний суддя Ліґі, котрий мав давні порахунки з редактором. Підчас бійки межи ними Маґі виняв револьвер та віддав до свого противника кілька вистрілів. Дві кулі поцілили Ліґі, ранячи його легко, а одна попала в серце Джана Ласетера, що стояв недалеко нічим непривинний до справи, та поклала його трупом на місци.**

**Маґі здавна провадив боротьбу проти судді Ліґі. Один раз Ліґі, яко суддя, засудив редактора на довгу вязницю за критику суду, але тодішний ґубернатор Нового Мексика сейчас його помилував. Редактор опісля далі вів боротьбу проти судді. Маґі вславився також тим, що він перший почав писати проти винайму державних нафтових теренів приватним підприємцям, та посередно причинився до витягнення справи на публичний вид.**

## ПЕРЕМІНИ НА ВИСОКИХ ПРОГИБІЦІЙНИХ СТАНОВИЩАХ.

**ВАШИНҐТОН, 21. серпня. — Ґенерал Андрус, головний командант прогибіційного уряду при департаменті скарбу, проголосив іменовання нових урядників прогибіції.**

**Наперед іменовано начальників 24 округів, на які поділено край для виконування прогибіції. Серед сих командантів богато се бувші офіцири армії. Дехто з них іменований на пробу; сим Андрус дав 10 днів до приготовання кампанії проти бутлеґерів.**

**Кромі начальників округів та їх підвладних урядників на місцях у Вашинґтоні буде спеціяльний урядник, призначений для висліджування великих бутлеґерських заговорів.**

## ВЕЛИКИЙ РАБУНОК БАНКОВОГО ПІСЛАНЦЯ.

**НЮ ЙОРК, 21. серпня. — На двох банкових післанців одного банку в Перт Амбою, везучих гроші до одного підприємства на суботнішну виплату, напали в середині міста Перт Амбою розбишаки, вбили одного зних, 65-літного Ґалеґера, та втекли з 14,000 долярів готівки. Другий післанець спасся хитрістю лишень у сей спосіб, що коли розбишаки почали стріляти, він сейчас впав на сидження авта, вдаючи неживого.**

## ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ СПІШИТЬ НА ПОМІЧ ЖЕРТВАМ ВИБУХУ НА КОРАБЛИ.

**ВАШИНҐТОН, 21. серпня. — Американський Червоний Хрест заповідає, що він возьме в опіку всі вдови й сироти жертв експльозії кітла на корабли Мейнцаку в Ровд Айленді.**

**Число жертв вибуху дійшло вже до 46 душ. Слідство уряду над вибухом вказує на вину заступника головного машиніста, котрий не доніс про проточину в кітлі, як се було його обовязком.**

## КЛЕН ЗБИРАЄТЬСЯ ДО НОВОЇ АҐІТАЦІЇ.

**КОЛАМБАС, Огайо, 21. серпня. — На слідуючий вівторок скликано до сього міста збори „великих драґонів" (окружних начальників) потайної орґанізації Ку-Клакс-Клена. На зборах мають радити над поведеннем по Америці аґітації за навчанням біблії в публичних школах.**

**Провідники згори заявляють, що вони не думають обмежати нічим науки про еволюцію (розвій) висших родів звірят з нижчих, але хочуть лишень, аби біблії учили в публичних школах попри еволюцію.**

## 200 ДОЛЯРІВ ЗА 1 ДОЛЯРА.

Нюйорські дневники Дейлі Нюз, Емерикен, Миррор і Івнинґ Джернел оголошують щодня, що дають по $100 і $200 за певні щасливі однодолярівки і дводолярівки.

Вони оголошують числа „щасливих" долярів і хто попаде на такий „щасливий" банкнот, може пійти до редакції ґазети і дістати 100 або і 200 долярів.

Досі вже деякі „трафили", але ґазети подають далі числа „щасливих" долярів, отже ще неодин може трафити і легко дістати сотку, дві.

Нюйорчани тепер на перегони міняють десятки і пятки і порівнують числа одинок чи двійок з числами, поданими в ґазетах. Одному навіть батяри вихопили з рук цілий бонч долярівок, як серед улиці порівнував їх нумери з числами „щасливих" долярів, що були подані в ґазеті. Ґазети подають пикчери тих осіб, що „виграють" 100 або 200 долярів, але тих, що стратять бончі долярісок, не подають.

## З ВІДНОСИН НА „КРЕСАХ".

На „кресах" не тільки всякі „мнейшосці", але й. Поляки, що мешкають тут з давних давен, не мають належних прав. Їх також не допускається до землі, а з фільварків, на яких часто деякі працювали по 30—40 літ, просто викидається. Ще одним з численних зразків є факт, що стався в Шляхетських Озерянах в Луцькім повіті. Тамошній маєток ще в 1921 р. розпарцельовано між осадників. Після цього двірська служба осталась без служби і без засобів до життя. Ця біднота збилася в оден двірський будинок і там в голоді й холоді якось животіла. Алеж це заваджало осадникам і хоч будинок не був їхнім, зірвали з його дах і поницили комини. Двірська біднота — цілі родини з малими дітьми — за свою довголітню рабську службу для пана осталась навіть без даху. Бо так сподобалось мазунчикам „Жечипосполітей"— осадникам.

## ТАЙНА АТЕНТАТЧИКА НА ПОТЯГ.

Поява в поліційнім бюрі чоловіка, який назвав себе єдиним винуватцем замаху на потяг під Староґардом, зовсім не вияснила тайни, якою досіль цей замах окутаний. Самообвинувачуюючий себе Котвіцкі путається у зізнаннях, натякає на якусь неясну таємницю, яку хоче забрати з собою в могилу, а своїм виглядом і інтеліґенцією дивно перечить твердженням про своє походження і професію. І так каже він, що є селянином родом з України, а має білі делікатні руки; місцем замешкання подає мале місточко на Поділлю, а чудово орієнтується в політичних і економічних відносинах Німеччини. Нікого не обтяжує і жадає розстрілу. Цієї приємности не зроблять йому, поки не знатумуть, з ким мають діло.

## СОВІТСЬКІ БАНДИ ПОНОВИЛИ НАПАДИ.

На сов. пограничу в останніх днях дається завважати збільшену акцію диверсійних банд. 23 м. м. одна шайка напала близько Ковля на шкільний будинок, друга на касу почтову в Горохові, третя на переїзжих купців в Горох. повіті.

## ПРАЩАЮТЬ СВОГО ПРИЯТЕЛЯ.

**Молоді Українці з долини міста Джерзи Сити, Ню Джерзі, скористали з виїзду Віліема Дж. Мекґовернора, судді карного суду другого дистрикту, на вакації до Шикаґо, щоби врядити овацію сему судді, відомому зі своєї приязни до Українців.**

## ПОСЛОВИ ТАРАШКЕВИЧЕВИ РОЗБИЛИ ГОЛОВУ.

Польська незалежна хлопська партія (ґрупа Воєвудського) на знак протесту проти проєкту устави про парцеляцію й осадництво урядила ряд протестаційних віч. Між иншим призначив польський клюб цеї партії віче в Варшаві дня 19. липня на Лешні (робітничий район). На віче запросила ця партія пос. Тарашкевича з нового пос. клюбу „білоруська робітницько - селянська громада". На віче зібралося багато народу, переважно робітників. Зявилося багато пішої і кінної поліції, яка відразу почала розганяти людей. Підчас цего один з поліц. розганяючи товпу, вдарив промовця пос. Тарашкевича по голові рушницею так сильно, що пробив капелюх і здрав шкіру з лисої голови посла. Потекла кров. Вічевики тут же відвели покривдженого посла до аптики і зробили перевязку. Пос. Тарашкевич сильно ранений. Мимо того на другий день, дня 20 м. м. зявився він у соймі на засідання. Знайомі і товариші, а також посли з українського клюбу висловили йому співчуття. Коли Тарашкевич зявився в соймі, на салі засідань уряджено йому сердешну овацію.

Кілька клюбів внесли в тій справі інтерпеляцію.

Команда поліції оправдується тим, що поліція не знала, з ким має діло. Слідство ведеться.

## НА ПОЛЬСЬКО-РАДЯНСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

На польсько - радянському пограничу все неспокій. На днях на участку поміж стовпами 1113 і 1114 на річці показалася лодка з двома пасажирами. На окрик „стій" один з них вискочив у воду і поплив в сторону СРСР, а другий був затриманий. В момент його арешту і переведення трусу в лодці з радянської сторони був відкритий огонь з машинового карабіна. Арештований оказався комендантом служби звязку цього пограничного відтинку.

У вечері цьогож дня під стовпом 1153 знайдено покаліченого трупа, якого одна нога була відрубана й насаджена на вбитий в землю подальше кілок.

В другому місці у стовпа 1367 найдено ще одного трупа, в якому спізнано місцевого селянина з с. Рокітно, Василя Лапугу. Гадають, що Лапуга пав жертвою пімсти зі сторони своїх же селян по підозрінню в шпигунстві.

## ЗГИНУВ ПІД КОЛЕСАМИ ЗАЛІЗНИЦІ.

Вернон, Б. К. — Іван Деспот, який працював при будові залізничої дороги між Кемлупс і Келовна, скочив 27. липня перед надізджаючий тягаровий поїзд коло Фалкланд і був потятий на кусники.

## ДОБУВАЮТЬ З МОРЯ ПОЛЬСЬКИЙ ТОРПЕДОВЕЦЬ.

Польське військове міністерство потішає стурбоване польське громадянство, що найбільший воєнний корабель, який вилетів у повітря кілька днів тому в Данціґу на те, щоби спочити на дні моря, не є втрачений для збройної сили держави: вже почали добувати його з моря і сподіються відзискати — очевидно з великою дірою, без коминів і т. п. причандалів. Як причину катастрофи подають спеку й сусідство корабельної кухні зі збірником ропи: легкопальні випари зі збірника загорілись від іскор з комина чи з кухні. Така теорія є тим вигідною, що звільнює від пошуканки живих винуватців.

## СМЕРТЬ НАЙМЕНШОГО КАРЛИКА.

Найменша людина на світі вмерла недавно в Манілі, на Филипинських островах. Це був 49-літний карлик, відомий як цирковий артист Дікі-Дікі, що був на 74 цм. високий і важив лише 13 кільоґр. Визначувався між карликами тим, що був незвичайно пропорціональної будови. Крім цього визначувався незвичайною інтеліґенцією і все майно, придбане завдяки свойому мініятурному ростові, призначив на будову фабрики, якою сам завідував. Його жінка ще менша як він, бо має лише 60 цм. висоти і важить 11 кл.

## НЕФОРТУННИЙ ОХОТНИК.

В Меживичах над Бугом вийшов на охоту 20-літний Алекс. Сидорук, син гайового. Коло 3-тої год. ранку побачив він щось жовте в кущах і не вагаючись вистрілив, думаючи що це лис. Туж мить розлягся страшенний крик. Виявилося, що то був пастух, 15-літний Волод. Бартущевський. Виною тому жовтий кожух, якого надів на себе хлопчик, пасучи своє стадо. Вбивця заарештовано. Хлопчик умер.

## ЖИВИЙ СКОЧИВ У ФОРНЕС.

Сарня, Онт. — Минувшого тижня у вівторок невідомий чоловік зайшов до тої частини фабрики „Імпіріял Ойл Ко". де є форнеси, в яких безустанно горить огонь, і у хвилі, як ніхто не звертав на нього уваги, він скочив у такий форнес і згорів до непізнання. Допера по кількох днях пані Вікторія Манлей з Порт Гюрон пізнала в трупі свойого розведеного чоловіка Аделярда Леберта. Вона пізнала його по тім, що на одній нозі був знак від зранення сокирою.

## ЛІПШЕ ПІЗНО ЯК НІКОЛИ.

Будапешт. — Капітан Сац, бувший офіцир габсбурської армії, вірить, що він є найбільшим в світі експонентом приповідки „Ліпше пізно як ніколи." Сац був кавалером через 114 літ, помимо того, що навіть по опущенню армії, він виглядав на досить молодого офіцира. Його товариші офіцири, які знають його через послідних 30-40 літ, кажуть, що число красавиць, які надармо підсувались до його серця і пробували закинути на нього свої матримоніяльні (супружі) сіти, таке велике, що з нього утворив би леґіони. Нарешті кавалерське життя цього героя закінчилося. Перед кількома днями він залюбився у 76-літній красавиці й оженився.

# Франція зачинає поволи забувати про Польщу.

**БЕРЛІН, 21. серпня. — Тутешній французький амбасадор де Маржері передасть вже імовірно завтра німецькому правительству відповідь свого правительства на німецьке предложеннє у справі забезпечення німецько-французької границі.**

**В поінформованих кругах запевнюють, що Франція вже не ставить домагань у справі границь Німеччини з Польщею і Чехо-Словаччиною, а тільки піддає гадку, щоб забезпечено і ті границі. Франція вже сама не хоче брати на себе поруки границь Польщі і ґодиться також, щоб не вона але Ліґа Народів вирішувала про те, хто нарушить договори із східними державами для спровоковання війни.**

**Длятого Франція хоче, щоб Німеччина негайно вступила до Ліґи Народів, одначе, як тут кажуть, Німеччина не вспіє ще вступити на вересневій сесії.**

## ДЗЄРЖИНСЬКИЙ ЗБОЖЕВОЛІВ?

**БЕРЛІН, 20. серпня. — З Москви повідомляють, що Фелікс Дзержинський (Поляк), донедавній голова Чека, збожеволів і догорює в домі божевільних.**

**На його місце „совнарком" назначив відомого терориста Петерса, котрий свого часу в самому Харкові стратив 25,000 осіб.**

## ВІДЗНАЧЕННЄ ТРОЦЬКОГО.

**БЕРЛІН, 20. серпня. — Леон Троцький по недавньому повороті з Кавказу настільки поправився, що „совнарком" віддав уже йому одвічальне становище голови верховного економічного совета.**

## ЗАСУДЖЕННЄ КОМУНІСТІВ.

**ВАРШАВА, 21. серпня. — Тутешній суд засудив на кару смерти трох комуністів, котрі стріляли до поліцаїв серед улиці дня 17-ого с. м.**

**Премієр Владислав Ґрабський одержав кілька телеграм від комуністів з Франції і Німеччини з погрозами пімсти, якщо сі комуністи будуть страчені.**

## АМЕРИКА ПОМАГАЄ ПАЛЕСТИНІ.

**ВІДЕНЬ, 21. серпня. — Стефан С. Вайз, рабін з Ню Йорку, сказав тут нині, що Америка помагає Палестині сим робом, що обмежила еміґрацію із Східної Европи до Америки, бо тепер Жиди відтам еміґрують до Палестини.**

## НЕНАЧЕ В ПОЛЬЩІ.

**МЕДІОЛЯН, Італія, 21. серпня. — Тут обкрадено египетського делеґата Абдула Алина бея, що їхав на зібраннє Ліґи Народів у Женеві.**

## ПІД ПРАПОРОМ МАРОКАНСЬКОГО СУЛТАНА.

**КАСАБЛЯНКА, Мароко (Африка), 21. серпня. — Американські летуни, котрі зголосились до участи у війні Французів проти Ріфів, відбули вже вправи і поїдуть до Рабату, де представляться мароканському султанови, під котрого прапором вони будуть воювати.**

## ПОЛОНЮЮТЬ ЧУЖИНЦІВ ДЛЯ ВИКУПУ.

**ШАНҐАЙ, Китай, 21. серпня. — Банда китайських опришків в Західному Китаю, в провінції Сзечуан, взяла в полон 9 британських горожан, між ними епископа Гаверда Мавда і його жінку.**

**Банда домагається викупу за випущеннє полонених.**

## ФРАНЦІЯ „НЕ МОЖЕ ПЛАТИТИ".

**ПАРИЖ, 21. серпня. — Тутешня преса пише, що Франція не зможе платити Америці воєнного довгу навіть і на основі таких полекш, які признано в умові з Бельґією.**

**Вона зазначує, що по сій умові припало-б Франції платити Америці по $128,000,000 річно, коли вона найвисше могла би платити по $100,000,000.**

## ІТАЛІЯ „НЕ МОЖЕ ПЛАТИТИ".

**РИМ, 21. серпня. — Тутешня преса невдоволена з вирішення бельґійського воєнного довгу у Вашинґтоні.**

**Вона каже, що Італія для себе і таких умов не може приняти як Бельґія, бо Італія відносно біднійший край від Бельґії.**

**Дневник Месаджеро зазначує, що в Бельґії припадає народнього богатства на кождого горожанина пересічно по $1,337, а в Італії лиш по $568.**

## ЗАСУД НА ЕПИСКОПА І СВЯЩЕНИКІВ.

**МИНСК, столиця Білоруси (під російською совєтською владою), 19. серпня. — Тутешній „найвисший суд" засудив архиепископа Мельхиседека на три роки тюрми за протиреволюційну діяльність та опір конфіскованню церковних дорогоцінностий в 1921 році.**

**Кромі того ще засуджено 5 священиків, яким присуджено теж вязницю по кілька місяців до двох літ.**

**Святійший синод з Москви прислав був сюди на розправу свого представника, щоб слідив за ходом розправи.**

**„Публика" (зібрана Чекою) оплескувала проголошеннє присуду.**

## УВЯЗНЕННЄ КОМУНІСТІВ.

**ПАРИЖ, 20. серпня. — З приводу недавнього нападу в Парижі на голову болгарського собрання (парляменту) Кулева і його заступника Вазова увязнено тут 22 болгарських комуністів.**

## НОВІ КАРДИНАЛИ.

**РИМ, 20. серпня. — В жовтні с. р. буде у Ватикані консисторія, яка на предложеннє папи римського іменує кардиналами монсіньорів Черретті і Перосі, а також кількох епископів та архиепископів.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА | |
|---|---|---|---|
| [illegible] | | Поодинокі [illegible] три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сіті і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# „ГЕМБА! ГЕМБА!"

Мало коли трафляється така глибоко повчаюча подія, як отся завзятуща релігійна боротьба в російській православній церкві в Америці. Вже на самому свому обличчу носить вона признаки незвичайно цікавого явища. Прецінь тут ведуть зі собою завзятущу боротьбу не два противні віроісповідання, але одна й та сама, російська православна церква в Америці. І ведуть проти себе сю боротьбу зі справдішною безпощадностю, достойною середних віків. Суди, поліція, розбиванне топорами катедри, викиданне попів за ковніри, садженне епископів до Іванової хати. Просто як в часи навернення Руси св. Володимиром.

Случився в сій середньовічній війні 20-го віку один дуже цікавий факт. На другий день після осадження одного з епископів в американськім арешті американські Москалі зі здивованнем прочитали, що православні люди, стоячі при епископі Філіповськім, кричали до поліції, рубаючої двері катедри: „Гемба! Гемба!" Москалі, читаючи сі слова, не могли вийти з дива. Думаючи, що се похибка, брали другі ґазети. Та сама „гемба, гемба". Що за мара? „Гемба" зайшла Москалям у голову клином.

Що се таке може бути ся „гемба"? Як се слово так перекрутили американські ґазетярі? Що се слово може значити? Вони знали, що православні уважають себе за „русскіх", що вони певно знають мову Пушкіна й Турґенева, але в тій мові такого слова нема. Дехто дивився в грубі словарі московської мови, але й тут не найшли слова „Гемба". Дехто телефонував у московські ґазети, дехто писав до професорів московської мови у висших нюйорських школах, але наймудрійші знатоки московської мови не могли прослідити, що значить слово „Гемба". Пірнули Москалі ще раз в американські ґазети, і тепер найшли там, що слово „гемба" значить „шейм", себто по московськи „стид" або „срам". Добре хоч се, але всеж таки звідки взялася „гемба"?

І можуть московські вчені пірнути в московських авторів на цілий десяток літ, можуть загризтися в московські словарі, як книжкова міль, а все таки не найдуть там того слова „гемба", яким „русскі" православні люди поганьбили нюйорську поліцію, рубаючу „русску" катедру. Во віки вічні слово „гемба" остане таємничим символом тої дивної сварні в одній, єдиній, російській православній церкві в Америці. І може во віки учені Москалі будуть думати, що се якийсь маґічний клич одного крила православних, взятий можливо від африканських Муринів.

На ділїж справа, хоча скомплікована, та все таки не так дуже, як се здається ученим Москалям. За словом „гемба" криється не клич африканських Муринів, а просте українське слово „ганьба". Навіть московські вчені зналиби се слово, якби так менче вірили в царську науку про „один народ, адін язик". Вони пізналиби, що й російська православна церква мимо найкращих своїх зусиль не потрафила обмосковщити своїх Украців. Правда, наслухуючися московської бесіди, і Українці теж пробують собі говорити по царськи, але сі спроби кінчаються звичайно на „чтоканню й какканню". В глибині своєї душі вони не Москалі, а щось відрубного від Москалів. Свою відрубність вони стараються всею силою вбити, але їх зусилля сходять на нічо. Почуття відрубности сильнійше від всіх свідомих зусиль з затятими зубами й затисненими кулаками. Воно проявляється інстинктовною ненавистю до Платона, Москаля, що хоче їм захопити їх катедру. Правда, вони „чтокають і какають" межи собою, але як поліція замахнулася топорами до дверий їх церкви, тоді вони позабули на свою постанову говорити мовою Пушкіна, і вони закляли поліції таки здорово по свому, таки суто по українськи. Наклали так, що й московські вчені не спізнали своїх рідних братів „русскіх" і своєї рідньої, „русскої" мови...

В той спосіб боротьба двох епископів за російську православну катедру в Ню Йорку в своїй глибині є боротьбою національною. Там з одного боку станули корінні Москалі, які своїм давним звичаєм дивляться з гори на хахлів, малоросів, ґалішенів, а з другої сторони задурманені царською аґітацією Українці. Навіть Американці з питомим їм інстинктом до пізнання основ всяких суспільних течій пізнали, що тут стоять проти себе „Рошенс" та „Галишенс". Тому власне ся релігійна сварка серед одної православної російської церкви не може скінчитися згодою. Коли сю сварку заглають, то се буде лишень завішення оружа. Вона заглаїтися не дасть, бо мимо всего Українці, хоча заперечують свою національність, станут хоч Галишенс, а не Рошенс. Боротьба вибухне знова, і за кождим разом вони будуть що раз дальше відходити від московства, та зближатися до свідомого українства. Колись вони зовсім явно признаються до України. Зробило се вже богато православних у Канаді. Зроблять і в Злучених Державах. Українського свідомого духа їм не минути. Не послухають Українців, то повчить їх московська палка.



# З ДОРОГИ.

## Про Украінську Господарську Академію в Чехословаччині.

(Описано на підставі розмови з **Александром Мицюком,** професором Академії і деканом економічно-кооперативного факультету).

Не одне гірке слово кинено в Америці в сторону нашої европейської еміґрації. Особливо тоді, коли збирано фонди на допомогу тійже еміґрації. А в послідних часах то таки цілком на ню забуто. Ще дехто згадає часами наших стрільців-скитальців, але тільки згадає, а поза тим про нічо інше навіть не згадується. Не цікава для нас наша еміґрація!

Сумний це обяв. Щоби цьому лихови хоч вчасти зарадити, подаю оце декілька скупих відомостий про одно велике культурне діло европейської української еміґрації, про Українську Господарську Академію в Подєбрадах на Чехословаччині.

Академію основано в 1922 р. заходом Українського Громадянського Комітету в Празі на підставі декрету міністерства хліборобства чехословацької републики. Фонди на це дала Ч. С. Р. з тих фондів, які вона призначила на підтримку еміґрації, що вийшла з Росії.

Чехи хочуть в той спосіб відвдячитися Росії за ту прихильність, якої вони там зазнавали, коли були самі немов еміґрантами. То саме стосується і до Українців. Прецінь в Києві на Софійській площі були освячені перші чеські леґіони!

Тою допомогою користуються Росіяни, Кубанці, Білорусини і Орґанізація Козацтва, а Українці, коли взяти під увагу їх чисельність, удержують по правді найменшу зі всіх допомогу. Та якаби вона там не була, але факт остає фактом, що завдяки їй удержується попри інші високі українські культурні інституції та школи, ще і Господарська Академія в Подєбрадах.

Академію основано в першу чергу для тої цілі, щоби виповнити ту велику проґалину, яка в нас досі була на поли сільсько-господарських наук, а дальше для практичної допомоги господарській відбудові України при помочі демократично і в українськім дусі вихованих фахівців-Українців.

Такої школи ми ще не мали. За царату не було на Україні ні одної аґрономічно - лісової школи, а були вони тільки на півночи в властивій Росії, подібно як і всі більші фабрики та заводи колишньої Росії. А якраз на Україні відчувався брак такої школи найбільш болючо, бо Україна країна аґрарна, яка навіть мимо примітивної господарки творила своїми земельними продуктами активний торговельний білянс бувшої Росії. Щож доперва можнаби було осягнути, якщоби сільське господарство управлялося на Україні раціонально, при допомозі фахових сил та визисканню новітніх метод господарства. А до цего власне і змагає Українська Господарська Академія в Подєбрадах.

Академія складається з трох факультеітів, аґрономічно-лісового, економічно-кооперативного і інжинерсько-меліоративного. Нагадує вона своєю орґанізацією Петроградський Політехнічний Інститут, що був найкращою технічно-інжинерною і економічною школою цілої Росії.

Україна як і кожда аґрарна країна повинна мати дві галузи сільського господарства: аґрарну і лісову. Цему завданню відповідає якраз а г р о н о м і ч н о - л і с о в и й факультет Академії. Технічну сторону того факультету виповнює інжинерно-меліоративний факультет, а економічно-кооперативний факультет має знова за завдання навчати економічної раціоналізації всіх сторін господарства.

Таким чином У. Г. Академія виповнює тими трома факультетами весь зміст сільсько-господарського життя України. Вже з того видно як великою цінностю являється ця Академія для української нації і як потрібними будуть для України ці молоді сили, що в ній студіюють.

Студентів буде в Академії коло пяти сот, менш більш по 150 на кождім факультеті. В тім 5% жінок. Майже всі студенти приймали активну участь в українській визвольній боротьбі. Між ними є 75% з Великої України, 10% з Галичини а 10% з Кубані. Буде ще 5% Білорусинів, які не захотіли вчитися в подібній російській школі, а поступили до української.

З професорів, доцентів і лекторів буде 30 Українців (в тім 8 Галичан, 5 Кубанців, а решта Придніпрянці), 1 Росіянин, 2 Жиди і 5 Чехів, разом всіх 38. Професори побирають місячно 1800, доценти 1500, а лектори по 1200 чеських корон. Студенти отримують стипендії по 550 ч. к. Вижити їм з тої стипендії булоби важко, колиб не зорґанізовані студентством кооперативи, які улегшують прожиток, бо можна в них дістати обід за 3, а кращий за ч. к., коли в ресторанах требаби було платити в троє дорозше.

Академія стоїть тепер на висоті свого завдання. Та заки до цего дійшло, треба було поконати богато важких труднощів. Найбільш пекучо давався відчувати цілковитий брак українських підручників. Кождий з професорів мусів не тільки приготовляти лекції, але заразом і виготовлювати підручники. Якого ще труду коштувало, не трудно собі уявити, коли зважиться, що у нас не було до сього часу ніякої научної термінольоґії з того обсягу наук.

Щоби завести певний лад в тім напрямі, установлено спеціяльну термінольоґічну комісію, на чолі якої стоїть Евген Чикаленко, відомий знавець не тільки української мови, але й сільського господарства.

Заразом почато закладати сільсько-господарську бібліотеку, яке вже тепер має 9.000 томів, а кромі цего фізичні кабінети і хемічні ляборатоpії, які вже наладжено. Вартість бібліотеки, кабінетів і ляборатоpій виносить коло 4 міліони чеських корон.

Академія видала до сього часу 130 томів літоґрафованих підручників, з яких многі мають по 1000 сторін. Шкода велика, що не можна їх видати друком, але на це нема відповідних фондів. Підручники ті обнимають всі галузи сільсько - господарського знання. Вже з них самих можна зложити добру бібліотеку. Річ ясна, що подібних видань досі на українській мові не було. Мають вони одначе в е л и к е з н а ч і н н я ще й з другого боку. На Великій Україні Москалі, а на зах. укр. землях Поляки всеще звикли про нас говорити, що як нам давати висші школи, коли у нас нема ні професорів, ні книжок, ні термінольоґії і т. п. Академія в Подєбрадах показала саме наглядно чого може доконати український нарід навіть в дуже короткім часі на поли науки, якщо тільки має сяку таку спромогу виявити свої сили. За три роки істнування маємо і своїх власних професорів, і свої підручники і свою термінольоґію. Праці Академії удостоїлися на чеських сільсько-господарських виставах аж двох висших премій, а представник американського міліярдера Ракефелера, коли оглядав Академію, не міг вийти з подиву, коли дізнався, що Академія істнує всего три роки.

Ректором Академії є Іван Шовгенів, був. професор київської Політехніки, деканом аґрономічно-лісового факультету проф. Володимир Чародієв, інжинерно - меліоративного проф. Сергій Тимошенко, а аґрономічно-лісового проф. Олександер Мицюк.

Літом 1926 р. вийде перший випуск студентів в числі 150 душ, які як фаховці призначені на це, щоби віддати свої сили і знання для тої України, за яку ще недавно тому боролися на фронті. Підуть служити тій, для якої власне добра зістала створена Українська Господарська Академія в Подєбрадах. А і сама Академія про нічо інше не мріє як тільки про це, щоб чимскорше перенести свій осідок на рідну Україну.

**Борис Грінченко.**

## ПРИЙДЕ!

О, прийде запевне той день,
Що ми відпочинем од мук
І скинем заліза важкі
З ізвязаних стомлених рук.

О, прийде запевне той день,
Що гніт і неволя, і кров —
Все зникне навіки й тоді
Подужа святая любов.

Безсилий не знати-ме більш
Од дужого в час той наруг,
Народові руку подасть
Народ — його бат, його друг.

О, прийде він, прийде той день,
І хвальний та радісний спів
Поллється по світові скрізь
Із уст у людей, у братів.

Про волю і щастя й любов
Казати-муть дивні пісні,
Віщуючи людськости їх
На довгі, довічнії дні!..

## МИТР. ШЕПТИЦЬКИЙ ДІЙСНИМ ЧЛЕНОМ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

На засіданню фільольоґічної секції Наукового Т-ва ім. Шевченка, відбутім дня 31. травня при участи 8. членів, а саме: през. Юл. Романчука, д-ра Студинського, д-ра Свєнціцького, д-ра Філярета Колесси, проф. Тершаківця, п. Вол. Дорошенка, д-ра Брика і проф. А. Андроховича вибрано одноголосно, з нагоди 50-ліття Наукового Товариства, митр. Андрея Шептицького дійсним членом „як ученого знавця української культури, історії церкви та основника „Національного Музея". Це рішення потвердив одноголосно Виділ Товариства на засіданню дня 20. червня 1925 р. при участи десяти членів. Гадка іменування митр. Андрея Шептицького дійсним членом не нова. Підніс її ще в р. 1918 при останній стрічі зі мною великий учений і дійсний член Товариства проф. Вратослав Яґіч, котрий нераз користав з богатої скарбниці української культури, основаної в „Національнім Музею" і веденої умілою рукою двох людий: митрополита Андрея Шептицького і кустоса д-ра Ілярія Свєнціцького. Як примір такої культурної пошани з боку культурної суспільности подав проф. Яґіч вибір членом загребської Академії мецената-епископа Стросмаєра з Даковару. Додам, що митр. Шептицький зібрав у Ватиканській бібліотеці коло 20 томів актів до історії унії, річей у двох третинах незвісних, які зложив у „Національнім Музею" до часу, коли буде фінансова спроможність, видати їх друком. В науковій отже праці займає митроп. Шептицький визначне місце не тільки як основник „Національного Музею", але також як культурний робітник.

У Львові, дня 29. липня 1925.

**Др. К. Студинський,**
голова Наук. Т-ва ім. Шевченка.



# НА ТЕМИ ДНЯ.

### Петлюра.

Ґазета Правда, яка виходить в Москві і є орґаном тамошнього т. зв. „комуністичного інтернаціоналу", пише, що Петлюра, котрий тепер живе в Парижі, готовиться до співділання з польською армією на випадок війни Польщі із совєтською Росією. Далі та часопись пише, що він умовився з Польщею, що вона з відірваних українських земель від Росії створить українську „державу" під зверхною владою Польщі.

Чи се правда, що Петлюра на таку авантуру готовий, не знаємо.

Але навіть якби Петлюра міг у думці згодитися на такий плян, то повинен вже був навчитись, що Поляки навіть і такого пляну не мають. Їх метою не є творення жадної української держави, навіть мнимої „держави" під Польщею, а тільки і єдино — **винищенне** України. Поляки хотіли-б забрати з України хліба, худоби і всяких достатків, а одночасно знищити села, дороги, зелізниці до остатка і вигубити як найбільше населення. Одним словом, Польща хоче повторити те, що нераз бувало в минувшому, що Україна пустіла і населеннє масово посувалось із заходу на схід. Колиб Польща вспіла ще й тепер довести до такої нової руїни на Україні, то вона, захопивши як найбільші простори України, вже взялась би до плянового **скольонізовання** їх Поляками.

Се ціла суть **польської східної політики,** яка ніколи не зміниться, поки проти неї не стане на сході більша сила.

Польські політики вважають се запорукою збільшення „великої" Польщі, але кождий Українець, кождий Білорус, і кождий Литовець, повинен приложити всіх сил і заходів, щоби знищити сю політику та унеможливити її раз на все.

### Рига ригає.

Польські ґазети жалуються, що голова правительства совєтської Білоруси Адамович написав в російській урядовій ґазеті Известия, що західна Білорусь, яку захопила Польща розбоєм, і яка тепер стогне в неволі, мусить прилучитись до східної Білоруси.

Також дорікають йому, що створив у Минску, столиці Білоруси, осередок ватаг, які нападають на польські граничні сторожі.

Польські ґазети дорікають з того приводу, що совєтська Білорусь не шанує договору, який підписала 18-ого березня, 1921, в Ризі, і тому апелює до російського комісаря закордонних справ Григорія Чічеріна, щоби пригадав Білорусинам і Українцям риський договір, і се, що вони його підписали, та повинні шанувати як святу річ.

Що-ж то таке той риський договір?

Ще памятаєте. Тому 4 роки і 5 місяців большевицький комісар Адольф Йоффе підписав Полякови Іванови Домбському в Ризі, що віддає йому Західну Україну і Західну Білорусь, та що границя, випалена через українську і білоруську територію, буде на віки польською границею на сході. Ще звелів тоді Йоффе сю умову підписати якимось підкомісарчукам „в імени" України і Білоруси. Готові „писарі" з України підписали мовчки, а білоруські бодай запротестували перед підписаннем. Але хто дав право комісареви Йоффе і його писарчукам давати Польщі 8 міліонів Українців і 3 міліони Білорусів? Ті аґенти й аґентики Троцького не тільки не питалися в 11,000,000 чорноробів, чи вони згодні, аби їх віддати польським панам, але навіть не питались і решти українського та білоруського народу, що під російською большевицькою окупацією, чи вони пристають на неволю польську для їх братів на західних землях.

Яку-ж вартість може мати підпис кількох інтернаціональних опришків у Ризі, коли 40,000,000 українського народу і 10,000,000 білоруського народу не тільки на се не згодились, але ще перед риським злочином навіть про се не чули?

„Товариші" Йоффе і Чічерін можуть ще раз запевнити Домбського, Скршинського, Ґрабського і їм подібних, що унімнуть тих, що підписували риську умову, аби її не ломили, але український і білоруський нарід з тим не має нічого спільного і злочин, який в Ризі проти них підписано, зломить та змиє із себе риський сором.

# ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

**В. О., Сиракюз, Н. И.** — Одну містимо, другої ні.

**Поет, Клівленд, Огайо.** — Ваш стих Вам відсилаємо, бо не надається до друку, особливо недоладною формою.

Читайте більше стихів і поезій, а поволи привчитесь способу писання.

Ми не маємо упередження до жадного з поетів і коли добре складені і мають влучну гадку, то радо даємо їм місце.

Не страхайтесь першою невдачею, пробуйте більше писати, але не все, що напишете, зараз мусите посилати до друку. Чоловік нераз богато напише поезій невдатних, щоб научитись писати ліпші, а то й цілком. добрі. Тому, бачте, неодин поет нераз гірко жалував, що перші свої поезії давав до друку (властиво не він так винен, як той, що їх видрукував), бо як наприклад показалось, що він потрафить писати і ліпші поезії, то йому було закривдно, коли критики його судили по мірі невдатности його перших розмахів пером по папері.

# ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В Клівленді, Огайо, помер дня 18. с. м. парох угро-руської церкви **о. Корнелій Лавришин.** Похорон відбувся 21. с. м.

# КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

**Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:**

**"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.**

**До Адміністрації „Свободи":**

**Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.**

**Моя стара адреса була:**

Число відділу..........
Імя ..................................................
Улиця ..................................................
Почта ..................................................

**Нова адреса є:**

Число відділу..........
Імя ..................................................
Улиця ..................................................
Почта ..................................................

## З НОВИХ ПОДІЙ ТА ІДЕЙ.

—o—

**Тайна автопортрету Мікельанджеля.**

Не менше сензаційною і всесвітньої ваги звісткою як нахідка 22 томів рукописів Достоєвського є історія відкритого єдиного автопортрету Мікельанджеля. Найти десь випадково затрачений рукопис або портрет може кожний. Але найти щось, на що гляділи щорічно сотки тисяч людей, на протязі майже чотирох століть, це вже щось більше як щаслива рука!

Єдиний автопортрет Мікельанджеля глядів від 1541 р. зі склепіння Сикстинської каплиці на всіх, що оглядали образ „Страшного Суду." Він не був збережений прехитрою методою конкурсових образків при ілюстрованих журналах: рисованих загадок, які треба обертати на всі боки, дошукуючись людських постатей між лініями мертвих предметів. Мікельанджельо змальовав себе в масці св. Вартоломея. Це ненадійне відкриття є заслугою не спеціяліста: критика аба історика мистецтва, а лікаря від егзотичної патольоґії, в римським університеті, д-ра Франческа Ля Кава.

Два роки тому вразила його незвичайна схожість відомого портрета Мікельанджеля кисти Джакопо дель Конте, з рисами облича св. Вартоломея на „Страшнім Суді". Два роки перевірював проф. Ля Кава свою теорію, пірнувши в історію мистецтва, поруч своїх праць над патольоґією. Щойно тепер видав він результати своїх дослідів в окремій книжці, яка стала справжньою ревеляцією для фаховців. Видається майже неімовірним, що до сього часу нікому не спало на гадку шукати в ґалерії облич, змальованих творцем „Страшного Суду," його власного.

Проф. Ля Кава кидає своїм відкриттям зовсім новий промінь на індивідуальність Мікельанджеля. Св. Вартоломей сидить у середній ґрупі „Страшного Суду" під ногами Найвищого Судді, на хмарі, змальований як ґіґант, який радше настерливо домагається відпущення гріхів, ніж покірно прохає як грішник. Святі, що стоять ґрупою у ногах Христа, благаючи вибачення, держать у руках предмети, якими завдано мученицьку смерть, нагадуючи суддям свої заслуги: Св. Севастіян стріли, які пронизали його тіло, — св. Катерина залізне коло, на якому була привязана, а св. Вартоломей держить у правій руці гострий, викривлений ніж, яким здирали з його тіла шкіру. Цікаво те, що одночасно в лівій руці держить він власну здерту вже шкіру, перекинувши її через плече разом з головою. Усі знали, що Мікельанджельо змалював св. Вартоломея з обличчам свого завзятого противника — ґеніяльного сатирика Петра Аретіна. Виходило, що аж таким способом він помстився на Аретіні за те, що той осміював його в своїх творах та інтриґував проти нього перед папою. Чи не була це надто низька помста для ґеніяльної людини змалювати свого особистого. ворога як того, з якого здирають шкіру? Це питання не було ясне перед відкриттям, яке зробив проф. Ля Кава.

Нині воно виглядає зовсім інакше: св. Вартоломей є лисим, з круглим чолом, простим носом, правильними бровами, довгою, кучерявою білою бородою. За те облича на шкірі, яку він несе, є з нервним, майже чотирокутним чолом, глибокими очима, морщиною на осаді носа, густим, темним, легкокучерявим волоссям і заломаним носом. Це друге обличча — сам Мікельанджельо. — Приглянувшися близше бачимо, що Петро Аретіно є не тим, з якого здирають шкіру, а є живолупом, а Мікельанджельо скрив свій портрет у рисах мертвої маски. Ця маска, є єдиним обличчам у цілім образі, яке не глядить на суворого Найвищого Суддю, не висловлює ні страху, ні радости, а захолола у мармуровім погляді, повнім закаменілої, непохитної погорди. Усю свою духову траґедію увіковічнив Мікельанджельо у цьому єдиному довірливому портреті і треба було чекати аж чотири століття, заки звичайний делетант виявив її знавцям мистецтва, що великі томи присвятили творчости одного з найбільше мармурових та таємних мистців світа!

**В обороні авторських прав.**

Подія така спеціяльна, що соромно називати її новою. Ще й така далека, що ніяково якось звязувати її з нашим життям. У Франції проведено закон, який був темою дискусій на протязі століть: ще одну формальність, яка забезпечує права автора до свого твору. Дотеперішні закони доповнились у такім пункті: видавці та друкарі мусять одночасно і незалежно від себе, складати по два примірники виданих ним творів (книжок, журналів, партитур, репродукцій, а навіть катальоґів) у префектурі та підпрефектурі, а крім цього повідомити про скількість виданих ними примірників. До цього часу робили вони це з правила, від нині будуть приневолені. Закон справді видається дивним для нас, у краю, де навіть найбільше первісних прав авторської власности ніхто не ґадає не то признавати, але боронити як власних.

Перш усього пічнім від старої ідеї. Чи не панує всевладно загальний погляд, що духові плоди людини належать до всіх? Чи кодекси зясовують з такою самою точністю право власности поеми, статуї або пісні, як ліжка або хоча би картини? Факт, що письменник, маляр або композитор полишає у своїм творі більше рис своєї індивідуальности, як нпр. архітект на домі, — мало людий переконує. Так само мало хто журиться думкою, що з чисто інтелектуальної праці деякі люди мусять жити не менше професіонально як ремісники. Коли автор одержує гонорар за книжку, загал є пересвідчений, що вся справа його праці поладнана остаточно. У нас думають так здебільша навіть видавці, над якими автор, річ ясна, не має ніякої контролі: — скільки примірників його книжки йде у світ.

Річ ясна, що не можна домагатись від приватних людий, щоби вони були більшими джентельменами як закон є справедливим. Коли автори не вміють боронити своїх прав — хтось мусить з цього користати. Навіть загально европейські авторські конвенції слабо виконуються в країнах, яких ніхто не контролює ні зовні, ні внутрі. Перекладаємо по вподобі твори живучих чужих письменників, немов би вони були мерцями, а їх спадкоємці ніколи й не доглупались, що є літератури, в яких перекладають сучасні визначні твори. Не згадуймо вже про пресу. Є нпр. у Львові аж кілька польських часописів, які щодня систематично та немилосерно переписують дослівно найпікантнійші свої сензації з віденського „Neues Wiener Journal" який мабуть і не виграв би процесу за авторську власність.

Чого у нас не передруковують без дозволу авторів та видавців! Редактори та видавці користуються буцім-то звичаєвим правом, що мовляв, друковане слово повинно належати до всіх і той, хто його поширює робить ще патріотичне діло. А тому, що наші автори рідко застерігають собі права передруку — мовчки дають свою згоду на популяризацію їх безплатно.

Наші письменники майже не живуть з пера, а публіцисти є у загальній опінії чимсь у роді канцеляристів, яким платять за виконування руху пером. З огляду на те, що не існує навіть приватне товариство письменників та журналістів, вони не в силі навіть боронитись ідеальними засобари. Про професійну орґанізацію вже й не казати. Повну самоволю супроти творів пера піддержує ще одна обставина першорядної ваги. Видавцями, а часто й редакторами є люди, які не в силі відріжнити звичайного механічного фабрикату без вартости від справжнього твору, що є плодом таланту. Таким робом кожний, кого засвербить рука, може у кожній хвилі стати конкурентом тих, що є (у доброму розумінні слова): спеціялістами. Автори яких єдиним бажанням є бути друкованими, не лише не домагаються за свої твори ніякого гонорару, а ще й готові доплатити до їх друку або бодай почастувати тих видавців, які роблять їм честь та приємність передруком.

Відомо, що коли кожний береться за шевство та кравецтво — скількість дір збільшується, замісць зменьшуватись. Такими дірами світить література та преса, коли в ній є надто добровольців, а замало рядових працьовників. Недостача охорони авторських прав і відсутність орґанізації, що наладила би взаємини між видавцями і авторами, причиняється подекуди до підкопування розвитку літератури. Коли люди наділені письменницьким хистом не в силі найти в суспільности розуміння для його вартости і не можуть заробити ним на мінімальний прожиток, вони приневолені шукати заробітку в якімнебудь иншім принаґіднім напрямі і талант їх нидіє.

**Ор. Ор.**

## МУЖИК ЛІКАРЕМ.

**Біда! В селі богато людий занепадає на здоровлю, хорує на всякі хороби, а лічити нема кому, бо в селі, крім баби-шептухи нема ані лікаря ані такого чоловіка, щоби міг людий ратувати.**

**От найшовсь один мужик і пішов далеко, до одного славного законника вчитися лікувати. Вчивсь він там кілька літ; вернув назад в рідне село і вміло, по вченому, помагав кождому в потребі.**

**Про того чоловіка повинен знати кождий Українець і Українка, бо він не тільки, що помагав в хоробі, але й помагав свому народові пильнувати його вольностий, боронити свого добра перед всякими ворогами і прямувати до кращого життя.**

**Як ви ще про него не читали, пришліть $1.50 до Свободи, а ми вишлемо вам книжку [illegible] Захар Беркут, [illegible] Іваном Франком, яка буде щирим другом [illegible]**

## ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО У ЛЬВОВІ.

—o—

Діло пише:

**Кілька подробиць надзвичайної події.**

В доповнення звістки про вбивство аґента варшавської дефензиви Цехновского, подаємо слідуючі подробиці цієї неабиякої крівавої сензації.

Цехновскі вийшов в полудне, точно о 2. год. з будинку карного суду при вул. Баторого, де прислухувався розправі Корнгабера і тов.; предсідник трибуналу, побачивши його на салі поміж публикою, казав йому вийти тому, що його мали переслухувати ще як свідка при конфронтації з Паньчишином. Цехновскі йшов вул. Галицькою і Ринком, в напрямі ресторанів при вул. Трибунальській. В хвилині, коли він скрутив у Трибунальську, підійшов до нього зпозаду якийсь молодий чоловічок, бльондин, низького росту, в ясному одягу. У віддалі чотирьох кроків блискавкою виймив бравнінґ і стріливши тричі в спину Цехновскому, кинувся до втечі. Цехновскі, поцілений двома кулями, з котрих одна прошибла серце, пройшов ще кілька кроків тримаючись конвульсійно стіни камениці, і впав трупом. Кілька осіб кинулось за вбивцею; одночасно забігли йому дорогу патролюючі на Ринку два аґенти поліції. Вбивця підніс револьвер, наче до стрілу, але в ту мить вже вхопили його. Ціла подія відбулась на протязі кілька секунд.

Побачивши безвиглядність усяких спроб утечі, вбивця крикнув: **Я убив провокатора і цілком не жалію того".**

За кілька хвилин Трибунальська вул. була набита товпою цікавих; кордони поліції замкнули вулицю. Трупа Цехновского перенесено до брами дому при Трибунальській 1. На місці злочину явились міські лікарі, які ствердили лише смерть Цехновського, прокуратор Сивуляк, суддя Вітошинський, урядуючий заст. дир. поліції Кучевскі й ріжні урядовці поліції. Убивцю відставлено до команди поліції при Казимирській вул., де почали переслухувати його інсп. Лукомскі і ком. Прожиньскі. Тудиж приїхали й инші поліц. достойники, як окружний комендант поліції Вічиньскі, начальник воєвідської дефензиви Савіцкі, комісарі Мітленер і Івахіз та ин.

**Особа вбивці.**

Вбивця зізнав, що зветься Нафталі Ботвін, має 20 літ і є шевським помічником. Уродився у Камінці Струм., живе разом з матірю-вдовою при вул. Соняшній 28. Є ідейним комуністом, хоча до партії не належить, злочину допустивсь ніким неінспірований, з власного почину і без помічників, не належав до ніякого заговору, а рішення і плян убивства прийняв довідавшись про зізнання Цехновского на процесі в суботу 25. с. м. Цехновского убив як провокатора; колиб Ц. був лише поліц. урядовцем, то нічого злого не зробив би йому. Свого вчинку не жаліє. Бравнінґ купив ще кілька літ тому від якогось хлопця на вулиці. Складаючи повисші зізнання, убивця поводився спокійно й зрівноважено. Запитаний одним з комісарів, чи знає, що жде його, відповів сміливо: „Про це поговоримо в суді".

**Особа вбитого.**

Юзеф Цехновскі походив з Берестя Литовського і мав 36 літ. Він належав від 1914 року до комуністичної терористичної орґанізації. Поки що невідомо ще, чи вже тоді був конфідентом поліції, чи тільки згодом зрадив орґанізацію і пристав на службу у варшавській дефензиві. Цехновскі був тим, який ідучи з Кракова до Варшави з тайними дорученнями орґанізації, до якої належав Баґіньскі і Вєчоркевіч, виявив все на поліц. постерунку в Ченстохові. Він теж причинився головно до арештування двох названих польських старшин, які потім так траґічно згинули з руки Мурашка. Як відомо вже з розправи, Цехновскі використав донос Микитина задля арештування Паньчишина в Каліші. В звязку з історією провокаційного вибуху бомби в редакції „Валька люду" у Варшаві, Цехновского, як скомпромітованого мусіли буцім-то видалити з поліц. служби, даючи йому якусь иншу. Всеж найшли при ньому всі документи на імя Целіньского.

В процесі Корнгабера і тов. відограв настільки ролю, що він твердив, буцім-то Паньчишин сам признався йому, що в день замаху на президента, себ-то 5. вересня м. року, був між 10. і 11. год. перед полуднем у Львові на Гетьманських валах, а де пізнійше — не знає.

Цехновскі і Пйонткевич буцім-то отримали вже у Львові анонімові присуди смерти.

Крім Ботвіна арештовано ще якихось двох людців, які після стрілів метнулись до втечі. Вони буцім-то заявили, що втікали огорнені панікою. Їх імена, а також усі подробиці слідства окутані покищо тайною.







## ВСЯЧИНА.

—o—

**ЯК ПОВСТАЛО МНОГОЖЕНСТВО НА СХОДІ.**

Арабське передання таке каже:

Зголосився до пророка Магомета молодий, дуже бідний Араб і почав його просити, щоб дав вказівки зарадити його нужді.

— Женися, — сказав пророк.

Араб послухав, але одружіння не помогло. Знову прийшов за радою до пророка.

— Женися, — вдруге відповів пророк.

Ще два рази повторилися ті відвідини і на кождих Араб брав ще одну жінку. Мав вже чотирі.

На четвертій скінчив, бо четверта жінка була мудра і енерґійна і так добре господарила, що бідак став скоро богатим. На тій основі пророк позволив вірним мати аж чотири жінки. Для каліфів зробив виїмок і позволив мати сім жінок.

—o—

**ВЕЛИКА ПІРАМІДА.**

З усіх будівель на світі, камениць, веж, твердинь, на першім місци є велика піраміда, збудована в Єгипті перед більше як 5,000 літами. Їй на земли між будівлями нема рівної — хіба великий Хінський мур. Щодо точности в будові, то нічого точнійшого бути не може. Висока 480 стіп, а кождий бік на долині довгий 764 стіп. Вона обіймає 809,000.000 кубічних стіп, а вагу матеріялу, з якого побудована, обчисляють на 6,840.000 тон. З неї можна побудувати місто з 22,000 домів, з стінами на стопу грубими і на переді 20 стіп широкими. Колиб весь матеріял покласти в ряд 12 цалів високий і тількож широкий, то вистарчилоб матеріялу на 17,000 миль довжини. Кажуть, що згадану піраміду будували 100,000 людий протягом 20 літ і нинішні будівничі не уважають того за богато.

**ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ В РІЖНИХ КРАЯХ.**

Густота населення в ріжних краях така: на одну квадратову милю припадає пересічно мешканців:

| | |
|---|---|
| З Канаді | 2.5 |
| (або 5 на 2 милі). | |
| В Злучених Державах | 31 |
| В Анґлії | 650 |
| У Франції | 187 |
| В Бельґії | 658 |
| В Японії | 320 |
| В Німеччині | 311 |
| В Швайцарії | 235 |

Про Анґлію говорять, що вона має 10 міліонів більше населення, ніж вистарчає на се її простір.

—o—

**ЧАСОПИСИ В ІСЛЯНДІЇ.**

В королівстві Ісляндії, що числить 100 тисяч мешканців, виходять три політичні денники, 11 політ. тижневиків, 14 фахових тижневиків, 12 неполітичних тижневиків ріжного змісту і 24 журнали, що появляються квартально, піврічно й річно (переважно фахові ґазети).

## ДОБРА РАДА.

—o—

**Переходячи вечером міським парком затримавсь я коло гуртка молодих українських робітників, котрі окружили старого Панька і цікаво слухали його оповідання.**

**Панько говорив так гарно, що всім любо було слухати. Почав говорити, якто в давну давнину в одному селі жили собі люди, помагаючи один другому в тяжкій мужицькій праці, які то в них гарні порядки були, про їх волю і свободу, аж доки нечиста сила не принесла в село боярина, котрий загарбав ліс громадський, поле, полонини і старався робити всякі пакости громаді, щоб людий поробити своїми рабами. Говорив й про чудову дочку боярина, котра полюбила мужицького сина, про війну і т. д., а в кінці сказав:**

**— Хлопці! Цікава се історія; написав її Іван Франко під назвою: Захар Беркут. Кождий з вас повинен її перечитати та набрати розуму, відваги і геройства, бо якраз тепер нам треба ступати слідами так [illegible] давних героїв і помагати нашим братам прогнати ворога з рідного краю.**

**Пішліть $1.50 моні-ордером або марками до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., а відворотною почтою дістанете Захар Беркут, котрий [illegible] вам [illegible] і додасть відваги до боротьби за рідний край.**

# ДОПИСІ.

## ПРАВИДЕНС, Р. АЙ.

**На поміч голодним селам.**

З Пікніку, який устроювало товариство Тараса Шевченка на дохід голодуючих селян в Галичині, прибуло чистого доходу $60.75. Вислано до краю $58.00; пересилка гроший $1.74, разом $59.74. Решта то є $1.01 остаеться в касі комітету. Комітет складае подяку гостям, які зрозуміли ціль і взяли участь в пікніку, щоб причинитись для допомоги старому краеви.

**Комітет Тов. Тараса Шевченка,**
від. 73 У. Н. Союза.

## ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

**Промисл трентонських Українців.**

Місцеві Українці починають більше інтересуватись економічним цвитучим життєм. Самі обставини змушують входити в інтереси Американців і як найбільше з ними стикатись та говорити про свої народні справи, і тим робом помагати свому народови.

В Трентоні істнуе українська фабрика шкіряних виробів, котрої властителем є С. Світлик. Свою фабрику провадить взірцево. Більша часть фабричного продукту іде для американського війска. Се показуе, що і Українець може не то вілбарою та шуфлею орудувати, але також може провадити світло фабрику. Добродій Світлик це одинокий Українець в Трентоні, що мае нагоду стикатися з визначними особами трентонської аристократії, бо належить до їх Лайн Клобу. Він все представляе себе за Українця та по можности інформуе їх про українські справи.

Зновуж Українка панна К. Наконечна мае свою власну робітню прически волосся (гер дресс салон), на головній улиці, де мешкають богаті Американці. Це так сказати, не жадний промисл, лише обслуга для елеґантности, та однак мае для нас велике значінне. Поляки цему заздрісні, бо знають, що панна К. Наконечна знана тут яко добра акторка сцени, співачка, і притім добра патріотка Українка. Вона мае сталих визначних костомерів до фризовання волосся, і тому Поляки хотіли за всяку ціну недопустити,, щоб Українка мала стичність з високими дамами та давай закладати наперекір панні Наконечні польську працовню. Знайшли Краковянку; вивчили її цего фаху і посадили в шторі. Ну, Краковянка посиділа два місяці; ніхто не йшов; стратила кілька тисяч і зі встидом звинули Поляки штор. Отже замісць пошкодити Українцям, то помогли.

Дальше є у нас контрактор будівельний І. Сабат. Муруе доми, церкви, галі. Веде свій інтерес добре і вміло.

Маемо також свого маляря в особі Ю. Бойка, котрий провадить контракторську роботу. Є тут також електротехнік М. Кізима.

Маемо тут також трох Українців форманами в фабриці, що відливае печі до огріванйя домів, так звані „редиейторс". Се члени і добрі працівники в орґанізованню нових членів до Українського Народнього Союза.

Отаких людий нам потрібно, фаховців. Колись їх Україна певно покличе до себе в слушний час... Тут якраз здійснилась слушна увага шановного професора І. Боберського, котрий, приїхавши з Европи, завитав був до Трентону з світляними образками, видами українських піль бою. Я запитав його, що нам тепер робити по тім розчарованню, по тій катастрофі, що ми програли на полі бою, і якої політики тепер триматись. Проф. Боберський сказав: „Ми програли, але не впали. Політику лишіть на боці, а беріться до торговлі, до промислу, до техніки, до аґрономії; вчіться від Американців і просто входіть до них вікнами, як не дверми, бо лише вони найкрасші подвижники сього діла. Україна цего покищо не мае, але бажае набути, отож поможіть їй набути це, а тоді з тим дорогим жемчугом, з тим фахом у ваших руках Україна прийме вас з отвертими раменами."

**В. Гасій.**

## ЗА ДОВГИЙ СОН ШКІДЛИВИЙ.

Лікарі кажуть, що хто любить довго спати, той не мае сильної думки, ні сильної волі. Довге спання нищить силу тілесну і духову. Найбільше можна спати 8 годин, однакож для здоровля чоловіка се найвисша міра. Богато мислителів спали досить мало. Веслей вставав о 4 годині; фільозоф Кант спав дуже мало, кажучи, що сон вичерпуе енерґію і вкорочуе життя. Ю. Бенедикт спав по 4 годині і дожив 81 літ; лікар Г. Томпсон, що дожив 80 літ, спав дуже мало, бо о 6-ій годині рано завсіди був уже при праці (написав кілька книжок).



## ВЕЧІРКИ В СТАРОМУ ЄГИПТІ.

Жіночі вечірки, Five o clock tea, то ніякий новітний винахід. Вже тисячі літ тому назад були вони в старинному Єгипті. На стінах гробів у Тебах бачимо зображені жінки, сидять собі разом довгими рядами в коштовних одягах, волосся старанно уфризоване, прикрашені цвітами льотосу й вимащені пахучими олійками. Нюхають цвіти льотосу, які подають їм служниці. Столи заставлені солодким виноградом, фіґами, печенями і збанами вина. Про що говорять ці жінки? І це можна довідатися з гієроґліфів, що поміщені при цих малюнках. Жінки критикують костюми, розповідають собі про свої ковтки й инші прикраси. Є тут і вічні нарікання, їх пересадні вимоги й люксус. При цьому їдять і пють. Так, пють так багато солодкого, огнистого вина з Коптоса, що душі замрачуються й одна жінка за другою мусить відходити. І це зраджують гієроґліфи.

## МІСТО РУЇН В ГОНДУРАСІ.

В британському Гондурасі відкрили три анґлійські дослідники посеред джанґлів останки руїн величезного міста. З руїн цих пізнати, що країна колись була замешкана густо в обводі 16 квадратових миль. Найшли черепи людий, яких приносили в жертву, в якісь шкаралущі якихсь звірят. На однім місці найшли дві тисячі таких шкаралущ. Між найденими зображеннями богів найчастійше є тигр. Нерідко є зображені жінки, одна зодягнена в дивному одязі, дуже похожому на ґорсет.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

## ЧИ Є НА УКРАЇНІ ЗОЛОТО?

Офіціяльна телеґр. аґенція рад. України „Ратау" подала 3. м. м. звістку, що на підставі дослідів акад. Тутковського в північно-захід. частині України найшли великі золотодайні поля. Цю сензаційну вістку проф. Тутковський заперечив і сказав таке: „Існують загальні ґеольоґічні передумови, які дозволяють на висновок про істнування золотого піску; навіть найдено первісні сліди золота в жилах кварцу в Наґольнім Кряжі і в Донецькім басейні, але скількість цього золота є така мала, що не варта її добувати. На те, щоби добути пів грама золота, треба би змолоти 1000 пудів твердого каміння. Так само стоїть справа і в инших частинах України. На всякий випадок Україна ґеольоґічно ще замало просліджена і тому було би передчасно вже нині казати про золотодайні поля".

## ЗНИКАЄ ОЗЕРО.

Бас лейк в ст. Мінесота зникае в дивний спосіб. Знавці, вислані урядом, кажуть, що озеро небаром зникне зовсім. Тисячі неживих риб лежать у намулі. Досі не знати, де зникае вода. Думають, що є підземний відплив, яким відходить вода до якогось низше положеного озера.

## АЛЬКОГОЛЬ У ФРАНЦІЇ.

Академія медицини в Парижі займалась поширеними явищами алькоголізму і ствердила, що підчас війни скількість вживаного алькоголю сильно зменшилась, а тепер чимало недуг і злочинів є безпосереднім наслідком алькоголевих напитків. В 1914 р. зужила Франція 1,413.000 гектол. алькоголю, в 1918 р. — лише 584,000, та вже в 1923 р. — 1,016,000. Причиною зросту цього числа є в першій мірі підвишка плат та заробітків, а також відновлена потайна продажа абсенту, під видом ріжних инших напитків.



# Катальоґ Книгарні „Свободи"

**"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.**

## СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

## Хто більше читае той більше знае.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своеї літератури, не жаліли часу на читание книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуемо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

**ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!**

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остаеться в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробити своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

### КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) е друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків е видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповідание, Стендаль, пер. С. Паценко ... 40
• Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка 30
• Амалюнга або дочка дебрів, оповідание з часів боїв між Европейцями й Індіянами ... 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи ... 95
† Аритметичні правила А. Чепіги (перерібка В. Верниволі) ... 20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
• Байки небилиці ... 10
• Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка 25
• Библійни повісти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Библія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Біла машина, оповідание В. Винниченка ... 10
• Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова ... 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (5 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
• Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
• Борба світів В. Велса ... 40
• Болотьїда о сонце ... 5
• Борці за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Борці за правду, історичне оповідания А. Кащенка, видання 4-те ... 45
• Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський ... 1.00
† Брати [illegible] ... Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) ... 60
• Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
• Буквар Дм. Андрейка ... 50
• Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
• Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
• Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями ... 60
• Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя ... 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк ... 50
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
• Відвдячився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповідание Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник ... 5
• Вічний Жид ... 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
• В неділю рано зілле копала, оповідание О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський ... 35
• В тумані, оповідання, Л. Андреева ... 20
† Весільний долар, оповідание А. Хомика, пер. Н. Суровцова ... 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга, (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
• Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руса ... 10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського ... 25
• Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука ... 5
• Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
• Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
• Гіпнотизм і суґестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповідание, В. Винниченка ... 5
† Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видание з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
• Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
• Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. ... 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Геновефа, оповідание про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Ґеновефа, оповідание для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† Ґолем, оповідание, Ґ. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
• Дарвінізм Еміля Феррієра (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів ... 15
• Два мужі — одна жінка, оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
• Дві могилі, оповідание з сибірського життя І. Королевського ... 10
• Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
• Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
• Діявольська справа, або Як кеьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
• Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
• Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
• Домашня кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
• Домашний лікар, М. М. Белегая ... 75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповідание, Марка Вовчка ... 20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки ... 1.90
• Еволюція в образках, Д. Гирда ... 1.25
• Евстахій, повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
• Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
• Єзуїтська преподобниця, історичне оповідание, Ор. Левицького ... 25
• Елисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
• Жителі Марса, Вол. Ґериновича ... 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах ... 15
• Житепись чорта, М. Шустакевича ... 15
Жінка і її значінне в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір; Оферма, оповідання з війск. життя 10
† Завдання нової школи, нап. др. Ґустав Вінекен 10
За вольности України Яр. Весоловського ... 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видание, брош. ... 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського ... 35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка 5
• Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка ... 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
• За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. ... 1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
• Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) е 14 ілюстраций, в оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цеґельського ... 30
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те ... 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. ... 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
• З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
† Змагання, оповідание, А. Крушельницького ... 90
Знанне життя, др. С. Демидчука ... 30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. ... 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку ... 30
• З теренів европейської війни, що ділось і діесь в нашім рідним краю ... 50
• З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
† Знак чотирох, дитективний роман, нап. Конан Дойл ... 75
• Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя .. 25
• Іван Франко, біографічно-літературний нарис 20
• Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука ... 20
• Ікона Пречистої Діви, оповідание для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
• Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі ... 3.25
• Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
• Ілюстроване українське письменство в житеписах, др. М. Пачовського ... 35
• Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса ... 25
† Інститутка, оповідание Марка Вовчка ... 20
• Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
• Історія Московщини до Петра Великого ... 40
• Історія о золотокрилім лицарю ... 1[illegible]
• Історія про гарну Маґельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша ... 25
• Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
• Історія про сироту Івася ... 20
• Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель ... 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями ... 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том І. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 ... 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 ... 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 1.50
• Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00
• Камінна душа, повість, Гната Хоткевича ... 1.50
• Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера 15
• Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка ... 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка ... 2[illegible]
• Катихизм христіянсько-католицької релігії, третий наклад ... 3[illegible]
• Кльод Ґе і другі оповідання ... 2[illegible]
• Кляса проти кляси, Л. Мартова ... [illegible]
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі ... 1.00
• Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) ... 1.00
• Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) ... 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр. ... 2.50
• Козацька пімста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання .. 40
• Коли зійшло сонце, оповідание з 2.000 року, П. Крата ... 30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видание 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10
• Коротка історія бібліїна, Старий і Новий Завіт 50

**ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ:** — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилается. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідае. — Замовлені книжки висилаемо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

**ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЕМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.**

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаемо у понисшій адресі:

**„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.**